

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2022-07-14 Nr. 4D-2022/1-823
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2022-07-11 gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – Kalėjų departamentas; KD) pareigūnų veiksmų (neveikimo), Pareiškėjui pateiktame atsakyme galimai netinkamai nurodžius apskundimo tvarką (toliau vadinama – Skundas).

2. Skunde nurodoma:

„[...] gavau Kalėjų departamento atsakymą 2022-06-08 Nr. 2S-1571, gavimo data 2022-06-15. Atsakymas manęs netenkina, todėl pageidauju apskūsti, bet nurodyta apskundimo tvarka yra neaiški ir man nesuprantama. Kaip atsakyme, kad nurodyta, taip ir LR BVK 183 str. nurodyta, kad atsakymas gali būti skundžiamas apygardos administraciniam teismui.

Apygardos administracinių teismų yra bent 5, kuriuos aš žinau. [...] prieš kelis metus esu siuntęs į Vilniaus apygardos administracinį teismą dėl KD atsakymo, bet mano skundo nepriėmė[...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo išsiaiškinti Skunde išdėstytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolieriui kartu su Skundu pateiktas KD 2022-06-08 raštas Nr. 2S-1571 adresuotas Pareiškėjui, kuriame nurodyta ši apskundimo tvarka: „Vadovaujantis Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnio nuostatomis, šis Kalėjų departamento sprendimas per dvidešimt dienų nuo jo gavimo gali būti skundžiamas apygardos administraciniam teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka“.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama ir – BVK):

183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas – „3. Kalėjų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.“

6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAI):

10 straipsnis. Administracinių sprendimų priėmimas – „5. Administraciniame sprendime turi būti nurodyta: [...]7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką; [...]“;

14 straipsnis. Administracinio sprendimo apskundimas – „Asmuo turi teisę apskusti viešojo administravimo subjekto priimtą administracinį sprendimą arba veiksmą (neveikimą), taip pat viešojo administravimo subjekto vilkinimą atlikti jo kompetencijai priskirtus veiksmus šio įstatymo nustatyta tvarka tam pačiam viešojo administravimo subjektui arba aukštesniam pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektui, arba kitų įstatymų, reglamentuojančių ginčų, kylančių iš administracinių teisinių santykių, nagrinėjimą, nustatyta tvarka išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijai, arba administraciniam teismui.“.

7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas Nr. 875 „Dėl asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ (toliau vadinama – Taisyklės)

47 punktas. „Atsakyme į prašymą ar skundą arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo turi būti informuojamas apie tokio atsakymo ar pranešimo apskundimo tvarką, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsniu, nurodant konkrečios institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas.“

8. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo:

17 straipsnis. Bylos, priskirtos administracinių teismų kompetencijai - „1. Administraciniai teismai sprendžia bylas dėl: 1) valstybinio administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus [...]“;

31 straipsnis. Teritorinis administracinių bylų teisingumas. Procesinių dokumentų pateikimo vieta – „1. Skundas (prašymas, pareiškimas) paduodamas tam administraciniam teismui, kurio veikimo teritorijoje yra atsakovo buveinė (gyvenamoji vieta) [...]“.

Tyrimui reikšminga teismų praktika

9. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama – LVAT) 2012 m. rugpjūčio 31 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. AS520-592/2012; 2012 m. rugsėjo 21 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. AS492-440/2012; 2013 m. rugsėjo 11 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. AS858-753/2013; 2015 m. balandžio 1 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. eAS-587-438/2015) nurodė:

„Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje nustatytas reikalavimas, jog individualiame administraciniame akte turi būti nurodyta akto apskundimo tvarka, nustato pareigą individualų administracinį aktą priimančiam viešojo administravimo subjektui sprendime nurodyti tokius duomenis, iš kurių be papildomų informacijos šaltinių (įstatymų, poįstatyminių teisės aktų) ir laiko sąnaudų pareiškėjui, nepriklausomai nuo jo išsilavinimo, amžiaus, būtų visiškai aišku, kokiai institucijai (institucijos pavadinimas, adresas) ir per kokį terminą (nurodant ar terminas skaičiuojamas nuo sprendimo priėmimo, ar nuo individualaus akto gavimo dienos) gali būti paduotas skundas. Administracinio akto apskundimo tvarkos neišaiškinimas tinkamai nesiderina su geru viešuoju administravimu bei Konstitucijoje įtvirtintu principu, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, gali suvaržyti asmens teisę kreiptis į išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją ar teismą.“

Tyrimo išvados

10. Skunde Pareiškėjas rašo, kad KD pareigūnai, pateikdami atsakymą į skundą, netinkamai nurodė atsakymo apskundimo tvarką, nenurodė konkretaus teismo ir jo adreso, taip sutrukdė jam apginti savo teises teisme.

11. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas kreipėsi į KD administraciją su skundu 2022 m. gegužės 4 d., nesutikdamas su Vilniaus pataisos namų direktoriaus 2022-04-04 atsakymu (reg. Nr. 42-760) į jo skundus dėl galimai netinkamų pareigūnės veiksmų.

KD administracija į Pareiškėjo skundą atsakė 2022-06-08 raštu Nr. 2S-1571, kuriame Pareiškėjui pateikta informacija dėl skundų nagrinėjimo bei nurodyta rašto apskundimo tvarka – „Vadovaujantis Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnio nuostatomis, šis Kalėjimų departamento sprendimas per dvidešimt dienų nuo jo gavimo gali būti skundžiamas apygardos administraciniam teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

12. BVK 183 straipsnyje numatyta, kad Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.

LVAT nuosekliai laikosi praktikos, jog VAI nustatytas reikalavimas, kad individualiame administraciniame akte turi būti nurodyta akto apskundimo tvarka, nustato pareigą individualų administracinį aktą priimančiam viešojo administravimo subjektui sprendime nurodyti tokius duomenis, iš kurių be papildomų informacijos šaltinių (įstatymų, poįstatyminių teisės aktų) ir laiko sąnaudų pareiškėjui, nepriklausomai nuo jo išsilavinimo, amžiaus, būtų visiškai aišku, kokiai institucijai (institucijos pavadinimas, adresas) ir per kokį terminą (nurodant, ar terminas skaičiuojamas nuo sprendimo priėmimo ar nuo individualaus akto gavimo dienos) gali būti paduotas skundas.

Administracinio akto apskundimo tvarkos neišaiškinimas tinkamai nesiderina su geru viešuoju administravimu bei Konstitucijoje įtvirtintu principu, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, gali suvaržyti asmens teisę kreiptis į išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją ar teismą. Apskundimo tvarkos individualiame administraciniame akte tinkamas nenurodymas (neišaiškinimas) gali būti laikomas priežastimi, objektyviai sukliudžiusiai pareiškėjui laiku kreiptis į teismą.

13. Iš Skundo nagrinėjimui pateiktos informacijos nustatyta, kad Pareiškėjas nesuprato KD administracijos pateiktame atsakyme nurodytos apskundimo tvarkos, KD administracija pateiktame atsakyme nesuteikė tikslios informacijos apie apskundimo tvarką.

Taisyklių 47 punkte yra aiškiai nurodyta, jog atsakyme į skundą asmuo turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant konkrečios institucijos, kuriai gali būti paduotas skundas, pavadinimą ir adresą, taip pat terminą, per kurį gali būti pateiktas skundas.

VAI 10 straipsnyje taip pat nurodyta administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką.

Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį, kad VAI ir Taisyklių reikalavimas išaiškinti individualaus administracinio akto apskundimo tvarką yra susijęs su akto priimančio subjekto pareiga nurodyti sprendime tokią informaciją, iš kurios be papildomų informacijos šaltinių (įstatymų, poįstatyminių teisės aktų) ir laiko sąnaudų asmeniui, nepriklausomai nuo jo išsilavinimo, amžiaus, būtų aišku, kokiai institucijai, nurodant tikslų pavadinimą ir adresą bei per kokį terminą gali būti paduotas skundas.

14. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundas dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), Pareiškėjui pateiktame atsakyme galimai netinkamai nurodžius rašto apskundimo tvarką, yra pagrįstas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundą dėl Kalėjimų departamento pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nurodžius rašto apskundimo tvarką, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė **Kalėjimų departamento direktoriui** rekomenduoja:

16.1 imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjams pateikiamuose atsakymuose, informuojant apie jų apskundimo tvarką, būtų nurodyti tokie duomenys, iš kurių be papildomų informacijos šaltinių (įstatymų, poįstatyminių teisės aktų) ir laiko sąnaudų pareiškėjui, nepriklausomai nuo jo išsilavinimo, amžiaus, būtų visiškai aišku, kokiai institucijai (institucijos pavadinimas, adresas) ir per kokį terminą (nurodant, ar terminas skaičiuojamas nuo sprendimo priėmimo ar nuo individualaus akto gavimo dienos) gali būti paduotas skundas.

16.2. pateikti pilną informaciją Pareiškėjui apie šio 2022-06-08 rašto Nr. 2S-1571 apskundimo tvarką.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė